

lūm corpus aut partes corporis ejus, sed etiam exteriora, puta vestes & similia; atqui manifestum est, quod non solum Christum, sed etiam Sanctos Dei in veneratione habere debemus, tanquam membra Christi, Dei filios & amicos, & nostros intercessores: ergo eorum Reliquias qualescumque honore congruo in eorum memoriam venerari debemus. Verba autem Aug. undè D. Thom. desumit hoc argumentum, sunt hæc, loco citato: Si paterna vestis & amulus, ac si quid est hujusmodi, tamò carius est posteris, quàm erga parentes est major affectus, nullo modo ipsa spernenda sunt corpora, que utique multò familiarius atque conjunctius, quàm qualibet indumenta, gestamus.

Obseruandum (Ibid. art. 4. o) crucem, in qua Christus pendit, duplici ratione coli: uno modo, in quantum representat nobis figuram Christi extensi in ea: alio modo ex contactu ad membra Christi; & ex hoc quòd ejus sanguine est perfusus: alias autem cruce, que effinguntur, veneramur tantum ut imaginem Christi crucifixi.

Dico 2. (Ibid.) Si Crux & aliæ Reliquiæ Christi & Sanctorum apprehendantur simul cum eo, cujus sunt Reliquiæ, tanquam unum totale objectum, eodem cultu adorantur: Christus quidem aut Sanctus primariò & propter se; Reliquiæ secundariò & propter Christum, aut Sanctum: sicut, inquit S. Doct. eadem veneratione veneramur Regem & ejus vestimentum: undè concludit, crucem qualescumque adorari latræ, scilicet respectiva, eo modo quem explicuimus supra de Imaginibus; eadem enim est ratio de Reliquiis, hòc sensu consideratis. Si verò Reliquiæ considerentur præciè secundum relationem, quam habent ad Christum, aut Sanctum, cujus sunt Reliquiæ, quatenus fuerunt aliquid illius, aut eum tetigerunt, ut diximus de imaginibus tertio modo consideratis, tunc adorantur cultu inferiori, qui analogicè & reductivè tantum pertinet ad genus cultus Sancto exhibiti. Idem est ac de imaginibus tertio modo consideratis.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1. Nullus pius filius venerat contumeliam patris sui, puta flagellum, quo flagellatus est, vel lignum, in quo fuit suspensus: ergo. R. N. Conseq. (Ibid. ad 1.) Disparitas est, quòd flagellum & patibulum patris consideratur a filio ut opprobrium & malum patris tantum; si enim fuisset patris causa exaltationis, & filio liberationis ex acerba tyrannide, illa in pretio haberet. Nos autem veneramur crucem, clavos, lanceam sub secunda consideratione, quatenus fuerunt instrumenta triumphii Christi & nostræ liberationis.

Inst. Saldem præter veram crucem aliæ non videntur adorandæ: ergo. Prob. Ant. Licet adoremus veros clavos, veram lanceam, verum præsepè, verum sepulchrum, non tamèn adoramus omnes alios clavos, omnes lanceas, omnia præsepia, omnia sepulchra, &c. Ergo. R. N. Ant. Ad Prob. N. Conseq. Disparitas est; quòd ista omnia non representant imaginem Christi sicut crux; crux enim de novo facta non solum est imago primitivæ crucis, sed etiam ipsius Christi, quem nobis statim exhibet in ea extensus; nullum enim nunc habet alium usum apud nos post edictum Constantini, qui prohibuit fontes crucifigi: imò nec ista omnia sunt imagines eorum, quæ fuerunt instrumenta Passionis Christi, sicut crux est imago crucis, in qua pendit; ad imaginem enim non sufficit omnis similitudo, sic frater non dicitur imago fratris, nec ovum imago alterius ovi; sed requiritur, quòd unum exprimat ex altero ad ejus similitudinem, sicut nunc cruce omnes fiunt ad experimendam primam: at verò non omnes clavi, lanceæ, præsepia fiunt, aut eriguntur ad representanda illa, quæ fuerunt instrumenta Passionis Christi, sed ad alios usus: si tamèn in hunc finem erigerentur, sua veneratione non carerent, ut cum ponuntur in imagine cum cruce.

Repones: Si adoremus instrumenta passionis & alia, ratione contactus, sequitur, quòd paritèr potuissent adorari labia Judæ, manus crucifigentium Christum, asinus, cui insedit, &c. atqui hæc sunt absurda: ergo. R. Certum est, rem ex contactu ad aliquam personam excellentem secundum communem æstimationem hominum contrahere ordinariè aliquam dignitatem & venerabilitatem, qua fit, ut habetur in majori pretio, quàm antè; sed ad hoc requiritur, quòd moralitèr loquendo censetur participasse aliquoties ejus excellentiam, aut sanctitatem, & quòd nihil obstat in ea veneratione. Hoc notato, N. Sequelam argumenti; labia enim Judæ & manus crucifigentium nullatenus participaverunt sanctitatem Christi, sed potius malitiam eorum, quorum erant membra & partes vitales, ita ut fuerint instrumenta immediata Passionis, non tam èrat passio, quàm ut erat actio scelerata; potest enim sub hac duplici ratione considerari Passio Christi: crux autem, clavi, & aliæ res inanimæ fuerunt instrumenta immediata Passionis Christi, ut passio erat sanctissima, mediata tantum actionis scelerate Judæorum. Quantum ad asinum repugnat ipsi deferri adorationem, quia erat brutum, & fuisset ignorantibus occasio idololatriæ. Adde, quòd

Christus non insederit immediatè Asino, sed vestimentis superpositis.

Urgebis: ex hac sententia sequitur, quòd cruce, quæ sunt in plateis & locis indecentibus, vel quæ exprimentur manu vel digito, debeamus adorare, quòd videtur absurdum. R. Equidem cruce non debere erigi in locis indecentibus: undè Theodosius Imperator prohibuit, ne humi pingentur vel sculptentur, propter periculum eas pedibus calcandi. l. 1. cod. tit. 8. l. cum sit nobis. Ubi tamèn reperiantur, veneratione dignæ sunt, etiam cruce digito vel manu formate, ut docent Patres, citati à Nugno, Dionisii, Cyrillus Jerosol. Atanas. Basil. Chrysost. &c.

Obj. 2. Deus Deuteronom. cap. ult. abscondit corpus Moysi, ne coleretur à Judæis. Christus Luc. 11. & Math. 23. arguit Judæos, quòd sepulchra Prophetarum erigerent: ergo. R. ad 1. id esse factum à Deo, ne corpus Moysi coleretur ut Deus à Judæis, qui valde erant propensi ad idololatriam. Ità Chrysost. hom. 5. in Matth. Nec obstat, quòd non coluerint eum viventem ut Deum; ipsum enim tunc audiebant sæpè dicentem unum esse Deum, se verò servum: post mortem ejus verò, obliiti sermonum & memores mirabilium, quæ fecerat, facilièr potuissent eum cum Deo colere, ut fecerunt serpentem anemum. Ad 2. R. Christum his in locis non reprehendere Judæos præciè quòd sepulchra Prophetarum erigerent, sed quòd non imitarentur eos, quorum monumenta magnificabant, sed potius Patres suos, qui Prophetas occiderant, atque ita seipso condemnarent; quærebant enim ipsum occidere. Undè dicit, eos consentire operibus majorum suorum. Ità Chrysost. hom. 75. in Matth. Ambros. & Beda in c. 11. Luc.

Obj. 3. Concilium Illeberitanum can. 34. prohibet ne cerei per diem accendantur in cæmeteriis: Inquietandi enim, inquit, spiritus Sanctorum non sunt. Et D. Hieronymus Vigilanti, obijcienti idololatriam esse accendere de die cereos coram Reliquiis, nihil aliud respondet, quàm eos solo id facere, qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam. Et Aug. libr. de moribus Ecclesie c. 34. reprehendit sepulchrorum & imaginum adoratores: ergo. R. ad Concil. Illeberit. ibi tantum prohibere superstitionem Gentilium, qui, accensis cereis & variis aliis superstitione adhibitis, animas defunctorum evocabant, quasi illic adessent; talis enim evocatio est quædam inquietatio. Sic anima Samuelis evocata à Pytonissa dicit: Quare inquietasti me? Reg. 28. Ad S. Hieronymum: ibi tantum culpate eos, qui superstitione accendebant cereos coram Reliquiis Martyrum, putantes eos his cereis accessis illustrari, quia obijerat ei Vigilantius per ironiam: Magnum honorem præbet hujusmodi homines beatissimis Martyribus, quos putant devotissimis cereis illustrari. Seclusa autem hac superstitione, ibidem probat id esse pium & licitum: Quicumque, inquit, accendunt cereos, secundum fidem suam habent mercedem; hancque usum probat, quia ad lectionem Evangelii accendantur cerei. Idem probat in Epist. ad Riparium & in vita Paulæ. Ad Aug. R. ipsum eo loci non loqui de Sanctorum sepulchris, seu imaginibus, sed quorumlibet defunctorum; damnat ergo eos qui defunctorum manibus ad eorum sepulchra, seu imagines more gentium parentabant, offerentes eis panem & vinum, atque epulas, quibus deinde se ingurgitabant & inebriabant. Patet ex ejus verbis: Novi, inquit, multos esse sepulchrorum & picturarum adoratores: novi multos esse, qui luxuriosissime super mortuos bibant: & epulas cadaveribus exhibentes super sepultos, seipso sepeliant, & voracitates ebrietatesque suas deputent Religioni. Quòd autem non negaverit Augustinus religiosam venerationem sepulchrorum Sanctorum patet ex his verbis Epist. 42. ad Madurenses: Videtis, imperii nobilissimi eminentissimum culmen ad sepulchrum Piscatoris Petri submissio diademate supplicare.

Obj. ultimò: Sæpè falsas Reliquias venditari, & coli pro veris, quòd jam sæpè deprehensum est, & insinuat Aug. libr. de opere Monach. c. 18. ubi, cum dixisset Monachos quosdam circumferre Reliquias Martyrum, subdit: Si tamèn Martyrum. Adde, tot esse ejusdem generis Reliquias, ut oporteat vel eundem Sanctum habuisse multa corpora, vel multas Reliquias esse falsas. Ità Calvinus R. N. Ant. de Reliquiis, quæ auctoritate legitima in Ecclesiis venerationi Fidelium proponuntur, de iis enim tantum loquimur; semper enim Ecclesiis diligentiam adhibuit, ne fraudes irrepent, maximè post decretum Concilii Lateran. qui cavetur, ne ullæ Reliquiæ publicè exponantur absque sufficienti examine & approbatione. Non mirum est autem, Augustinum dubitasse de Reliquiis, quas privati quidam Monachi circumferrent. Quoad id, quòd additur de multiplicatione ejusdem Reliquiæ R. id accidere ex eo, quòd diversæ partes ejusdem corporis sint in diversis locis, & à parte denominetur totum. Sic toti quadraginta Martyres (ut scribit Basilisus Orat. in 40. Martyres) dicebantur esse in variis urbibus, quia quilibet civitas habebat aliquam partem eorum. Et Theodoret. l. 8. de Martyribus advertit, corpora Martyrum rarò inveniri integra in sepulchris, sed in variis locis esse distributa. Cæ-

Ceterum dato, posse, absolutè loquendo, aliquandò falsas Reliquias irrepere pro veris, non idèò tamèn ab omnium cultu abstinere debemus; sufficit enim ad eorum cultum licitum moralis certitudo de earum veritate, sicut eadem moralis certitudo sufficit, ut adoremus Hostiam consecratam, etsi possit accidere, quòd non sit consecrata. Adde, quòd sæpè sit error materialis tantum, ita ut dicantur reliquie unius Sancti, quæ tamèn sunt alterius.

Quæritur, utrùm Mater Christi sit adoranda adoratione latræ? R. Negative, Prob. (Lid. art. 5. o.) Non est adoranda latræ absoluta; quia est pura creatura: neque respectiva; quia, cum sit creatura rationalis, est propter propriam excellentiam adoranda: Ergo. Patet Ant. pro 1. parte. Prob. pro secunda 1. Quia si creatura rationalis, quæ ratione sui digna est veneratione, adoratur latræ respectiva, præberetur occasio existimandi, quòd adorari ipsi tribueretur ratione propriæ excellentiæ. 2. Quia adorari hyperdulia propter se est quid majus, & nobiliss, quam adorari latræ propter aliam. Licet enim latræ sit species cultus perfectior, & dignior, quàm dulia, seu hyperdulia, in individuo tamèn actus dulæ potest esse perfectior, & dignior actu latræ, sicut v. gr. licet iustitia sit virtus speciei perfectior temperantia, potest tamèn actus temperantie summus esse in individuo perfectior actu iustitiæ infimo: & id contingit in actu relativo latræ, & absoluto hyperdulæ: quia actus latræ, licet quatenus absolutus est, & terminatur ad Deum, sit perfectior, & perfectissimus; ut tamèn est relativus, & terminatur ad creaturam insensibilem, non est perfectior; nec indè habet, quòd sit latræ, nisi materialitèr, ut diximus.

SUMMA

DOCTRINÆ CATHOLICÆ DE SACRAMENTIS in communi ex Conciliis Florentino, & Tridentino.

Decretum Concilii Florentini pro instructione Armenorum (Sub Eugenio. IV. anno 1439.)

Novæ Legis (S. Thomas Opusc. 5.) septem sunt Sacramenta: videlicet, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Poenitentia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium. Quæ multum a Sacramentis differunt antiquæ Legis. Illa enim non causant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurant: hæc verò nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipiunt conferunt. Horum quinque prima ad spirituales uniuscujusque hominis in seipso perfectionem; duo ultimi ad totius Ecclesie regimen, multiplicationemque ordinata sunt. Per Baptismum enim spiritualitèr renascimur: per Confirmationem augebimur in gratia, & roboramur in Fide: renati autem, & roborati nutrimur divina Eucharistia alimonia. Quòd si per peccatum ægritudinem incurrimus animæ, per Poenitentiam spiritualitèr sanamur: spiritualitèr etiam, & corporalitèr, proit animæ expedit, per Extremam Unctionem: per ordinem verò Ecclesie gubernatur, & multiplicatur spiritualitèr: per Matrimonium corporalitèr augetur. Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quòd facit Ecclesia; quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum. Inter hæc Sacramenta, tria sunt, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, id est, spirituale quoddam signum a cæteris distinctivum, imprimunt in anima indelebile: undè in eadem persona non reiterantur. Reliqua vero quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt.

Canones Concilii Tridentini de Sacramentis in communi, (Sess. 7. 3. Martii 1547. sub Paulo III.)

I. Si quis dixerit: Sacramenta novæ Legis non fuisse omnia a Jesu Christo Domino nostro instituta; aut esse plura, vel pauciora, quàm septem, videlicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquid horum septem non esse verè, propriè Sacramentum; anathema sit. II. Si quis dixerit, ea ipsa novæ Legis Sacramenta a Sacra-

Dices: Coniunctior fuit Christo Mater ejus, quàm crux: ergo. R. C. Ant. N. Conseq. (Ibid. ad 5.) Quia crux, cum sit res insensibilis incapax secundum se honoris, non ratione sui, sed ratione alterius adorari debet: Beata autem Virgo, cum sit secundum se honoris capax, honoranda est cultu, qui ei debetur secundum se, propter rationes allatas.

Repones: Honor Matris refertur ad Filium; atqui Filius adoratur latræ: ergo. R. D. Ant. (Ibid. ad 2.) Honor Matris refertur ad Filium ut ad finem, C. ut ad objectum, quòd eadem adoratione simul adoratur; N. Adoratio autem imaginis refertur ad exemplar sicut ad objectum, seu terminum, qui eodem actu adoratur, ut diximus. Sunt tamèn quidam Recentiores, quos tacito nomine refert Nugno, qui existimant, B. Virginem propter intimam suam conjunctionem ad Christum, ejusque maternitatem, posse saltim cultu interno adorari latræ respectiva; sed non videtur communis hæc opinio, magisque standum est communi praxi Fidelium, & sensui Ecclesie, quæ B. Virginem venerat cultu quidem inferiore ad divinum, quia est creatura, sed superiore ad alios Sanctos, scilicet hyperdulæ, quia est excellentissima creatura, non solum ratione plenitudinis gratiæ, sed etiam maternitatis Dei. Et sic media via incedit inter duas hæreses, scilicet Antidico-marianitarum, qui nimis humilitèr de illa sentiebant, apud Epiphani. hæresi 77. & 78. & Collyridianorum, qui, in aliud extremum declinantes honores divinos ipsi deferabant, Collyridas, seu Placentas ei offerentes in Sacrificia, apud eundem Epiphani. Hæresi 79.

mentis antiquæ Legis non differre, nisi quia cæremonie sunt, alia, & alii ritus externi, anathema sit. III. Si quis dixerit, hæc septem Sacramenta ita esse inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius; anathema sit. IV. Si quis dixerit, Sacramenta novæ Legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; & sine eis, aut eorum voto, per solam fidem homines a Deo gratiam justificationis adipisci; licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit. V. Si quis dixerit, hæc Sacramenta propter solam fidem natriam instituta fuisse; anathema sit. VI. Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant; aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre; quasi signa tantum externa sint acceptæ per fidem gratiæ, vel iustitiæ, & notæ quadam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; anathema sit. VII. Si quis dixerit, non dari gratiam per hujusmodi Sacramenta semper, & omnibus, quantum est ex parte Dei, etiam si ritè ea suscipiant; sed aliquandò, & aliquibus; anathema sit. VIII. Si quis dixerit, per ipsa novæ Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam; sed solam fidem divini promissionis ad gratiam consequendam sufficere; anathema sit. IX. Si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale, & indelebile, undè ea reiterari non possunt; anathema sit. X. Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo, & omnibus Sacramentis administrandis, habere potestatem; anathema sit. XI. Si quis dixerit, in Ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem, saltim faciendi quòd facit Ecclesia; anathema sit. XII. Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali existentem, modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum; anathema sit. XIII. Si quis dixerit, receptos, approbatos Ecclesie Catholice ritus, in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi, consuetos, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quencumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse; anathema sit.